

УДК 811.161.2

Бондарчук К. С.

доц. НУ «Запорізька політехніка»

## **ІНТЕРНЦІОНАЛІЗМИ ТА ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАЦІЇ**

Одним із найважливіших процесів, які відбуваються у світі, є глобалізація, що в перекладі з французької означає «планетний, всеосяжний, всеохопний процес». Від неї багато в чому будуть залежати перспективи розвитку людства, культура та мова, які є невіддільними, взаємозалежними компонентами, що впливають один на одного. Щодо поняття мовної глобалізації, то це проникнення системи однієї мови, яка домінує, до системи мов світу, унаслідок чого лексичні, граматичні, синтаксичні рівні мови

піддаються змінам. Тому дослідження процесів глобалізації, функціонування запозичених, зокрема інтернаціональних, лексем, є досить актуальними. Питання взаємодії питомої та запозиченої термінології були предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, Т. Кияк вивчав запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах; О. Дьолог, І. Ходарева – місце і роль запозичень у сучасній українській економічній термінології. Метою нашого дослідження є визначити сутність і критерії диференціації понять інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми, небезпеку функціонування псевдоінтернаціоналізмів у сучасній комунікації.

Інтернаціоналізми відрізняються від запозичених слів тим, що вони існують не менш ніж у трьох неспоріднених мовах. Як правило, вони запозичені з грецької та латинської, а також із сучасних мов. Переважно це термінологічна лексика. Такі слова подібні за звучанням, написанням та значенням, наприклад: *філософія* – *philosophy*, *інфляція* – *inflation*, *менеджер* – *manager*. Основною рисою лексичних інтернаціоналізмів є їх лексична ідентичність/подібність у мові-донорі та в мові-реципієнті, вони функціонують у кількох мовах з повною або частково еквівалентною семантикою і схожою або однаковою формою: *аваль* – англ. *aval*, нім. *Aval*; *авізо* – італ. *Avviso*, англ. *avizo*, нім. *Avizo*; *трансферт* – англ. *transfer*, нім. *Transfer*, фр. *Transfert*. Інтернаціоналізми наявні в соціальній та політичній термінології, серед яких філософські, історичні, соціологічні, економічні лексичні одиниці (*constitution, parliament, president, barter, audit, bank*). До них також належать терміни на позначення міжнародних юридичних, дипломатичних, літературних термінів (*drama, poet, metaphor, epithet, hyperbole*), а також численні технічні терміни: назви механізмів (*motor, starter*), назви різних транспортних засобів (*bus, metro, taxi*) і зв'язку (*radio, fax, telegraph*). Такі терміни вживають не тільки в наукових, а й у літературних працях, засобах масової інформації, а також в усному мовленні. Окрему підгрупу інтернаціоналізмів становлять прислів'я, приказки, сталі фрази, вживані мовою-донором (латинською, французькою, англійською, німецькою).

Псевдоінтернаціоналізми умовно поділяють на повні та часткові, у яких слово мови-джерела збігається зі словом мови перекладу не в усіх значеннях, а лише в одному або мають інші значення. Такі слова ще називають «фальшивими друзями перекладача», адже їх уживання може призводити до часткового ототожнення і змішання двох мовних систем, що веде до помилок у мовленні однією, а іноді й обома мовами. Це особливо стосується слів-омонімів. Від близьких їм за значенням українських слів вони можуть відрізнитися специфічністю значення. Якщо порівняти, наприклад, слова *трансформатор* і *перетворювач*, то *трансформатор* – це особливий прилад для перетворення електричного струму, а *перетворювачем* можна назвати і такий прилад, і людину. Псевдоінтернаціоналізми – це слова, які значною

мірою збігаються за графічною або звуковою формою, але мають різні значення.

Отже, внаслідок глобалізаційних процесів у різних сферах сучасного соціуму, зокрема у професійному спілкуванні, науково-навчальній сфері, а також у засобах масової інформації та побутовому спілкуванні значне місце посідають слова-інтернаціоналізми. Серед них – терміни різних галузей знань: політичні, економічні, філософські, історичні, технічні тощо. Головною ознакою таких лексем є те, що вони функціують не менш ніж у трьох мовах, вони однакові або подібні за звучанням, написанням та лексичним значенням. Але існує небезпека у вживанні псевдоінтернаціоналізмів, лексичне значення яких збігається неповною мірою в мові-донорі та мові-реципієнті. Особливо про це варто пам'ятати тим, хто на професійному рівні займається перекладом різного типу текстів, а також усного спілкування, адже неправильний переклад призводить до викривлення інформації.